

„BRICS: V zrcadle časů“ . Jak si mohou být Rusko a Jižní Afrika vzájemně užitečné při rozvoji mírové jaderné energie

 tvbrics.com/en/news/brics-in-the-mirror-of-the-times-how-russia-and-south-africa-can-be-useful-to-each-other-in-the-deve

Patnáctý díl společného projektu TV BRICS a GAUGN je věnován hlavním oblastem bilaterální spolupráce

03.11.23 18:31

Ekonomika

„BRICS: V zrcadle časů“ . Jak si Rusko a Jižní Afrika mohou být navzájem užitečné při rozvoji mírové jaderné energie

V patnácté epizodě společného projektu mezinárodní sítě TV BRICS a GAUGN „BRICS: In the Mirror of Time“, věnovanému začátku strategického partnerství mezi Ruskem a Jihoafrickou republikou, Nikolay Shcherbakov, PhD v oboru historie, vedoucí vědecký

pracovník na Ústav asijských a afrických zemí Moskevské státní univerzity Lomonosova řekl, co se za posledních 30 let změnilo ve vztazích mezi Ruskem a Jižní Afrikou.

Projekt je podpořen grantem ruského ministerstva školství a vědy v rámci federálního projektu „Popularizace vědy a techniky“.

Vztahy mezi Ruskem a Jihoafrickou republikou dosáhly v posledních desetiletích bez nadsázky úrovně strategického partnerství. To potvrzuje spolupráce v rámci BRICS i mnoho bilaterálních dokumentů o spolupráci v různých oblastech. Co přitahuje africké uchazeče o vzdělání v Rusku a jak mohou být tyto země vzájemně užitečné při rozvoji mírového atomu?

– Od pádu režimu apartheidu v Jižní Africe uplynulo asi 30 let. Co se za tu dobu změnilo? Země vzkvétala? Vydechlo to úlevou?

– Jižní Afrika se určitě hodně změnila od zrušení režimu apartheidu, k němuž došlo po prvních nerasových volbách v roce 1994. Uplynulo hodně času: v Jižní Africe se vyměnili prezidenti, došlo k poměrně závažným změnám v různých sférách života... A snad nejlepším důkazem toho, že tato země skutečně zaujímá určující postavení na kontinentu a v systému mezinárodních vztahů vůbec, je skutečnost, že mnoho lidí se nyní snaží s JAR spolupracovat v různých oblastech.

Obvykle je v mysli nezasvěcených Jižní Afrika zemí zlata a diamantů, diamantů, ale to tam není to hlavní, protože je to velmi bohatá země. Za prvé, je velmi velký. Za druhé, má velmi velkou populaci. A velmi různí lidé z velmi odlišných zemí nacházejí v Jižní Africe něco, co si zaslouží spolupráci a rozvoj vztahů. Do tohoto procesu je zapojena i naše země. Zvláště uvážíme-li, že máme velmi zvláštní historii vztahů, která sahá až do počátku dvacátého století.

Zhruba posledních 30 let sklízíme plody té předchozí historie bilaterální spolupráce – samozřejmě ne se zemí, ale s obyvateli Jižní Afriky, a to nám hodně pomohlo.

– Co se za posledních 30 let změnilo ve vztazích mezi Ruskem a Jižní Afrikou? Proč jsme se stali strategickými partnery?

– Především se změnilo to, že nyní můžeme komunikovat na státní úrovni, což v době apartheidu nikdy nebylo. Změnilo se to, že nyní můžeme využít nashromážděné poznatky, že ani na konci dvacátého století jsme toho o Jižní Africe mnoho neměli. A těch znalostí o naší zemi bylo v Jižní Africe asi ještě méně. Nyní se to všechno podstatně rozrostlo, protože lidé cestují, a nejen turisté. Hodně lidí jezdí do Jižní Afriky za prací.

Mnoho Jihoafričanů cestuje až do Ruska. Sníh, medvědi, balalajka - tento obrázek nikam neodešel, ale přesto přicházejí, protože (velmi mnoho z nich) přímo vědí o Rusku od svých starších (mohou to být rodiče, mohou to být starší soudruzi, kteří byli v Rusku, Sovětský svaz, studoval zde, pracoval zde, žil zde ve službě). Tato historická paměť nyní funguje. Myslím, že z evropských zemí, které jsou v Jižní Africe dobře známé, jsme na velmi dobrém místě, ví o nás opravdu velké množství lidí. Navíc Jihoafričané, jak řekl Nelson Mandela, nyní chtějí společně vybudovat novou Jižní Afriku.

Jižní Afrika má mnoho národů, velkých i malých. Chtějí se naučit něco jiného, naučit se něco jiného ze zkušeností jiných zemí. A tady jim naše země (opět kvůli historickým vazbám) hodně nabízela – jak zkušenosti, tak nějaké zavedené výsledky – a může jim toho nabídnout docela dost i nyní.

– V jakých sférách a oblastech v současné době spolupracujeme a spolupracujeme s Jihoafrickou republikou?

– Jedná se o obchod, spolupráci při rozvoji jihoafrických nerostných zdrojů, určité vazby v oblasti dopravy, protože Jižní Afrika je námořní velmoc. Připomínám, že naprostá většina antarktických expedic se vždy zastaví v Jižní Africe. Toto je poslední bašta civilizace před spěchem na jih. Takže i tady spolupracujeme, ale samozřejmě bychom chtěli mnohem víc.

– **Co se týče vzdělávání, opravdu se jihoafričtí studenti nebo jen afričtí studenti vzdělávají v Rusku a proč?**

– Opět zapínáme historickou paměť. Faktem je, že v období anti-apartheidu u nás studovalo velmi mnoho studentů z Jižní Afriky. A kdybych měl začít jmenovat lidi, kteří dnes vedou zemi, tak velmi významná část z nich tak či onak studovala v SSSR a některým se podařilo studovat i v Ruské federaci. Dotáhli to na vrchol jak profesně, tak lidsky, v neposlední řadě proto, že měli velmi dobré vzdělání. A ti dnešní mladí lidé, kteří sní o cestě na vrchol (a pro mnohé je vzdělání jediným výtahem, který jim může zaručit růst), vědí, že konkurenceschopnost ruského školství je dnes stále vysoká.

V mnoha oblastech, zejména v přírodních vědách, můžeme rovnocenně konkurovat nejlepším a nejslavnějším univerzitám světa. Dobře vědí, že specialita získaná u nás je v Jižní Africe a v Africe obecně na dobré úrovni. A proto má smysl dnes usilovat o příjezd do Ruské federace, což je dost obtížné, protože nejspolehlivější způsob, jak u nás studovat za všech okolností, je získat státní stipendium, a těch máme nyní velmi málo, bohužel.

Počet stipendií pro africké studenty obecně (pro celou Afriku) by se měl výrazně zvýšit. A myslím, že Jižní Afrika zde bude prioritou. Takže si myslím, že státní stipendia pomohou energickým klukům z Jižní Afriky stát se opět studenty v Rusku.

– Hovoříme-li o potenciálu a spolupráci mezi Ruskem a Jižní Afrikou, nelze nezmínit energetiku, zejména rozvoj mírové jaderné energie. Jaké jsou podle vás vyhlídky na spolupráci mezi Ruskem a Jihoafrickou republikou v této oblasti?

– Víte, vyhlídky se vždy zdají nejjasnější. Celá otázka je, jak je realizovat. Jižní Afrika je jedinou zemí na kontinentu, která již má jadernou energii, a její vlastní jaderná elektrárna – měla bych zdůraznit, že jediná na kontinentu – je v provozu. Počátkem 21. století se podstatně mluvilo o tom, že by bylo dobré realizovat obrovské zkušenosti a vysokou konkurenceschopnost ROSATOMu (tehdy se ještě ROSATOM nejmenovalo) také v Jižní Africe. Tyto rozhovory začaly a probíhala jednání. Dokonce byly podepsány některé prozatímní dokumenty o záměru o těchto vyhlídkách, ale z mnoha důvodů se projekt neuskutečnil. Pro obě země se to stalo docela velkým neúspěchem.

Vyhlídka ale zůstává, protože bez ohledu na to, jaká nová energie nyní přichází, přístupy k tomu, jak by tato energie měla vypadat, na čem by měla vycházet, se po celém světě mění. Zatím nikdo skutečně nenašel alternativu k jaderné energii. Jižní Afrika má velmi důležitou věc: je to země s rozvinutým průmyslem a velkou poptávkou po výrobě energie. Navíc, stejně jako Egypt, je to velká země s mnoha městy a víme, že jedním z velmi obtížných problémů jaderné energie je nedostatek poptávky po energii v určitých hodinách. Nové reaktory typu voda-voda, které ROSATOM nabízí, nám umožňují vzít tuto vlastnost v úvahu.

Jihoafrická republika je přesně tou zemí, kde by takové zařízení mohlo být realizováno. Bez vlastních specialistů mohla Jihoafrická republika získat projekt a paralelně dále školit specialisty. V době, kdy by to bylo hotové, mohli využít vlastní pracovní rezervy, které už v té době mohly být vycvičené, mohli být vycvičeni na provozních závodech.

Foto: ISstock